

Néhány megjegyzés a császármetszés történetével kapcsolatban

A *MediArt* legutóbbi, 2009/3. számában olvashattuk dr. Szabolcs Antal igen érdekes és színvonalas cikkét „A császármetszés – mint orvosi és társadalmi dilemma” címmel. Az egyébként remek cikk bevezetőjében a császármetszés történetéről néhány téves adat olvasható: nehogy e tévedések tovább terjedjenek, úgy gondoltam, érdemes korrigálnunk őket.

Szabolcs doktor azt írja, hogy „az első császármetszés valószínűleg a római korban történt, amikor császári rendeletre, Kr. e. 700 körül a haldokló vagy elhalt terhes asszonyokból ki kellett operálni a magzatot és külön eltemetni”. Az első császármetszések időpontja sajnos nem ismert, de bizonyíthatóan már az ókori Mezopotámiában és Egyiptomban végeztek ilyen kényszerű műtéteket, vagy azért, hogy az anya életét megóvják, vagy pedig éppen azért, hogy a halott anyából a még élő magzatot kiemeljék. Ráadásul Kr. e. 700 körül még nem beszélhetünk római császárságról sem, amely csak 7 évszázaddal később jött létre. Vagyis semmilyen „Lex caesarea” nem született ekkor: a szerző nyilván a Kr. e. 715-ben kiadott, s valóban bizonyos esetekben a császármetszést előíró „Lex regia”-ra gondolhatott. A császármetszés (*sectio caesarea*) terminus eredetét egyébként a hagyomány Julius Caesarral köti össze, aki életrajzírói szerint eképpen született – bár ez nem bizonyítható egyértelműen.

Az sem helytálló állítás, hogy az első sikeres császármetszést az 1800-as évek közepén Angliában végezték volna. Bernardus de Gordon

*Lilium medicinae*je már 1305-ben részletesen ismerteti a műtétet, Eucharius Rösslin 1513-ban kiadott *Rosengarten* című szülészeti munkájának 9. fejezetében pedig már az élő anyán végzendő császármetszés technikáját is leírja. (Más kérdés, hogy ekkoriban az anya és a csecsemő egyidejű életben maradására kevés volt az esély, de nyilván ez is előfordult olykor.) Az első dokumentáltan az anya és a gyermek tartós életben maradásával végződő császármetszést 1500 körül végezte Siegershausenben egy Jakob Nufer nevű böllér, mégpedig a saját feleségén. Következésképpen valószínűleg Magyarországon sem Tauffer Vilmos végzett először sikerrel *sectio caesareát*, 1890-ben.

A császármetszés történetéről egyébként gazdag irodalom áll rendelkezésünkre. Magam a következő műveket ajánlhatom az érdeklődőknek:

1. Pundel, P. J.: *Histoire de l'operation cesarienne. Étude historique dans la médecine, l'art et la littérature, les religions et la législation.* Presses Academiques Europeennes, Brussels, 1969.
2. Szabó András: *A császármetszés története és ikonográfiája.* *Historia et iconographia sectionis caesareae.* Folium, Budapest, 1996.
3. Blumenfeld-Kosinski, R.: *Not of woman born. Representations of caesarean birth in medieval and renaissance culture.* Cornell Univ. Press, Ithaca/New York, 1990.

DR. MAGYAR LÁSZLÓ ANDRÁS

„Bátran kijelenthetem, hogy miután évekig tanulmányoztam a magyar nyelvet, meggyőződésemmé vált: ha a magyar lett volna az anyanyelvem, az életművem sokkal értékesebb lehetett volna. Egyszerűen azért, mert ezen a különös, ősi erőtől duzzadó nyelven sokszorta pontosabban lehet leírni a parányi különbségeket, az érzelmek titkos rezdüléseit.”

(George Bernard Shaw)